

Boek vol oude foto's en informatie

19 aug '82 H.S.

Stoomtrammaatschappij met rijke geschiedenis

Heel misschien herinnert u zich die oude verhalen nog wel. Uit de tijd ver voor grootvader. Hij wist misschien nog te vertellen dat zijn vader met „snikke naar stad” ging. Op het paard de snikjong, die bij de bruggen en de vaste stopplaatsen de komst aankondigde. Een van die deuntjes is bewaard gebleven en wel „Mouder is de koffie klaar, den kriegst doe wat veur 't gat.” Het was in feite de voorloper van het openbaar vervoer, zoals we dat nu kennen. De snikke verdween, er voor in de plaats kwam de paardetram. Eerst nog de diligence. Ook de paardetram verdween. Er werden andere rails aangelegd en toen in 1910 de spoortrein van Zuidbroek naar Stadskanaal reed betekende dit het einde van het vervoer van de paardetram in dit gebied.

Een dezer dagen komt er bij drukkerij Actief te Scheemda een bijzonder boekwerk uit, geschreven door de heer J.S. Giezen, over een eeuwlang stoomtrammaatschappij Oldambt Pekela. Op 17 september is het namelijk precies 100 jaar geleden dat die eerste stoomtram reed. Hoewel enigszins buiten ons verschijningsgebied toch best interessant om op dit boekwerk, vol nostalgie, oude herinneringen en oude foto's in te gaan. Immers ook het vervoer van en naar Zuidbroek komt ter sprake. Bovendien kan dit vervoer als voorloper beschouwd worden van de Gado. Een boekwerk, vlot geschreven en vol bijzondere informatie.

GOEDE GEDACHTE

Wat zegt de heer J.M.G. Bouwman, directeur van de Gado over het boekwerk in zijn voorwoord. Onder meer dit:

„Als Gado-direktie stellen wij het initiatief zeer op prijs de geschiedenis van één van onze voorgangers, de „Oldambt-Pekela”, te doen herleven. Een fraai boekwerk is ontstaan, dat een nostalgische terugblik werpt op het verleden van de vervoersproblematiek in Oostelijk Groningen.

Voor hen die het openbaar vervoer een goed hart toedragen, zal dit rijk geïllustreerde boekwerk ongetwijfeld de tijd doen herleven waarin onze voorouders zich konden verplaatsen. Het is een terugblik in het verleden, dat in vele opzichten voor ons huidige functioneren bepalend is geweest.”

INLEIDING

„Mens wil merken, die tijd heeft vlercken”, als u dit leest is het heden alweer verleden. De tijd gaat snel. In 1839 „raasde” de eerste trein tot schrik van de paarden en de koeien richting Haarlem. Sindsdien ontstond er een stroomversnelling die niet meer tegen te houden was. Het spoor breidde zich uit. Aldus een gedeelte uit de inleiding van het boek. We zonden het reeds, het boek staat vol bijzonderheden. Ook in die jaren was het een eigenschap om zich eerst goed te laten informeren. Dat blijkt onder meer uit een briefwisseling met de gemeente Oosterhout. We geven u een gedeelte van het schrijven dat de burgemeester uit die plaats zond:

Oosterhout, den 24 November 1880
Weledelgeb. Heer,

In antwoord op Uw schrijven van 22 dezer, deel ik U mede dat de stoomtramweg Breda-Oosterhout is aangelegd op den berm van den Rijksgrootenweg en in deze gemeente door eene digt bebouwde hoofdstraat van meer dan 10 minuten lengte.

Dat vroeger op den Bredaschen straatweg, hetzij voor hoog beladen karren of andere voorwerpen paarden schrokken, hetgeen nu sedert het in exploitatie zijn van den stoomtramweg ook wel een enkele maal is voorgekomen, doch niet meer dan vroeger en

zonder dat tot heden iets van ernstiger aard is voorgevallen.

In het begin zijn de geleiders der paarden voorzichtig en ook de bestuurders van den tram doen alles om ongelukken of moeilijkheden te voorkomen, daar de trein dadelijk kan stoppen.

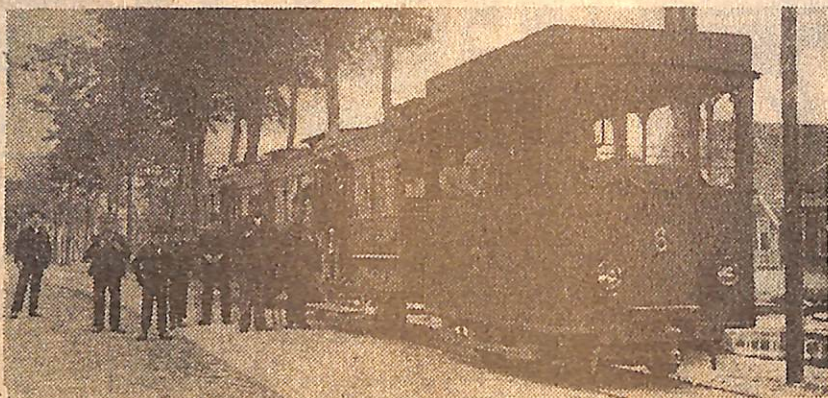
Uit de eerste dienstregeling blijkt dat op het traject Winschoten-Groningen in 1882 er nog maar zes treinen per dag reden, waarvan ook nog een maar tot Zuidbroek ging.

Het boekwerk verhaalt verder over de moeilijkheden van die eerste tijd. Moeilijkheden die zich onder meer in Scheemda voordeden. Daar werd de burgemeester verzocht om de veldwachter eens een onderzoek te laten instellen over het feit: „dat het volk in Scheemda nu en dan bezig is onze loods aldaar te verbielen”. Voor hen die nog meer informatie willen het volgende. Een retourtje Zuidbroek-Stadskanaal kostte in die tijd f 1,60. Een retourtje was vier dagen geldig.

Toch kwam ook voor de tramwagemaatschappij de concurrentie. Dat was voelbaar in het jaar 1910. De totstandkoming van de Noord-Ooster Lokaal Spoorwegmaatschappij. In het

zelfde jaar werd reeds per trein de lijn Zuidbroek-Stadskanaal opengesteld. Die lijn betekende direkt al de ondergang van de EGTM, die per paardetram het traject Zuidbroek-Ter Apel meerdere keren per dag reed. Deze lijn werd in 1912 gestaakt. Wel werd de maatschappij in 1914 overgenomen door de stoomtrammaatschappij Oostelijk Groningen. Het boekwerk verhaalt verder over al die verbindingen met Winschoten als centrum. Ook over de opkomst van de Gado. Het einde van de stoomtram kwam in 1948 op de 31ste mei. Op deze dag reden de laatste trams.

Misschien aldus het boek „zal er binnen een halve eeuw, evenals wij dat nu doen over het vervoer van toen, met een glimlach gekeken worden naar het vervoer van nu. Zal het per mono rail of per eigen vliegtuig gaan. Het blijven gissingen. De tijd die gelukkig nooit stil staat, zal het moeten leren”.

Een foto van één van die oude trams, zoals ze vroeger ook in dit gebied reden.